

OEFENING 3: ARTIKEL KLASSE

DOEL

Het concept styles/stijlen is je niet langer onbekend en ga je bij deze toepassen door een artikel van het tijdschrift Klasse vorm te geven.

ONDERZOEK

Swipen is het nieuwe leren

Tablets raken snel ingeburgd op school

Parabolen berekenen met Angry Birds of informatica leren via Pinterest? In Antwerpen en Limburg hebben 31 secundaire scholen een schooljaar lang geëxperimenteerd met tablets in de klas. "Ze maken de lessen boeiender en leuker", zeggen ze. Al leiden ze de leerlingen ook sneller af. Dat leren twee onderzoekers die het nut van de tablet peilden bij leraren en leerlingen.

door Kris Vanhemelryck, foto Lieten Van Aesche

1. MET TABLETS KAN JE GEDIFFERENTIEERD LESGEVEN

Het onderwijs van de toekomst. Zo kijkt bijna de helft van de 1500 Antwerpse leraren die de tablet vorig schooljaar mochten uitlezen naar het nieuwe leermiddel. "De meesten gebruiken de tablet als hulpmiddel om leerlingen informatie te laten opzoeken en ze filmpjes en presentaties te laten maken", zegt Jorg Wintreacken, specialist pedagogische ICT van het Stedelijk Onderwijs Antwerpen. De tablets raken ook snel ingeburgd: slechts 9 procent van de Antwerpse leraren heeft er nog nooit gebruik van gemaakt. Zij die dat wel deden, geven de tablet een score van 7,5/10. "De leraren die de tablets getest hebben, vinden ze erg geschikt om gedifferentieerd les te geven of leerlingen met specifieke noden te ondersteunen", zegt Wintreacken. "Maar even goed gebruiken de proefpersonen hun tablet om administratieve taken af te handelen of in te loggen op het digitale schoolplatform."

2. TABLETS MAKEN ZELFSTUREND ONDERWIJS MOGELIJK
"Dankzij de tablets kan je niet alleen audiovisuele media en de actualiteit beter integreren in je lessen, ze maken ook een individueel leerproces op maat mogelijk", zegt Wouter Hustinx, coördinator van het Limburgse proefproject 'Tablix'. Daarbij gingen leraren uit tien secundaire scholen een jaar lang aan de slag met educatieve apps die ontwikkeld werden samen met de studenten van de lerarenopleiding van Hog-

school PXL. "De schroom die sommige leraren aanvankelijk hadden, verdween toen ze zagen hoe graag hun leerlingen met de tablet aan de slag gingen. Dat is ook een uitdaging voor de leraar: hij wordt meer een coach die flexibel moet inspelen op de informatie die de leerlingen online vinden, in plaats van de expert vóór de klas."

3. LEERLINGEN VOELEN ZICH MEER BETROKKEN BIJ DE LES

De Antwerpse leerlingen gebruiken hun tablet in dit proefjaar meer dan hun leraren. Ze vinden dat de tablets de lessen vooral boeiender en leuker maken. "Door de tablet kunnen ze beter op hun eigen tempo werken. Ze vinden het fijn dat hun documenten altijd en overal beschikbaar zijn. Zo wordt zelfs huiswerk maken prettiger", aldus Wintreacken. Ook in Limburg zagen ze de betrokkenheid van de leerlingen in de les stijgen. Hustinx: "De tablets hebben een positief effect op het welbevinden van de leerlingen, en dragen zo bij tot een krachtige leeromgeving."

4. TABLETS VRAGEN EXTRA VOORBEREIDING EN TECHNISCHE KENNIS
"Hoeveel ze er de didactische meerwaarde van inzien, hebben niet alle leraren de technische bagage in huis om er goed mee om te gaan", weet Hustinx. "De integratie van tablets vraagt volgens sommige leraren extra voorbereiding. Ze hebben schrik dat de apps niet zullen werken, of dat het scherm op zwart gaat."

Daarnaast mag je ook de technische competenties van leerlingen niet onderschatten. Zo gaven een op de drie leerlingen in het Limburgse proefproject aan dat de tablet hen niet motiveert om beter te leren. "Ze vonden het lastig om te typen op een tablet of met verschillende apps tegelijkertijd te werken op één klein scherm. Het gebruik van de tablet voor 'fun' is duidelijk niet hetzelfde als het gebruik van de tablet voor 'leren'." "Het gebruik van tablets mag dan ook geen doel op zich zijn", zegt Wintreacken. "Wel is het een hulpmiddel om het leren boeiender en op maat te maken. Ook pen en papier blijven zinvol."

5. TABLET LEIDT LEERLINGEN AF
De Antwerpse leerlingen konden over het algemeen minder nadelen aan de tablet opnoemen dan hun leraar. Wel geven ze aan sneller afgeleid te geraken. "48 procent van de Antwerpse leraren roept dan ook op om sociale media tijdens de lessen te bannen. 47 procent vindt ook dat smartphones niet kunnen. Maar daar is meer dan de helft van de leerlingen het niet mee eens", zegt Wintreacken. Begrijpelijk, vindt Hustinx. "Als je toegang tot internet of sociale media helemaal blokkeert, verlies je net de voordelen die een tablet biedt: een venster op de wereld en toegang tot actuele informatie. Beter dan te censureren moet je leerlingen leren omgaan met de kansen en gevaren van sociale media."

De tablet is het onderwijs van de toekomst, zegt 46 procent van de leraren

Wat raden de onderzoekers scholen en uitgevers aan?

1. NEM EEN TABLET COÖRDINATOR AAN
Wouter Hustinx: "De ICT-coördinator moet bij een keuze voor tablets meer dan ooit over zowel didactische als pedagogische kwaliteiten beschikken. Omdat dit in de praktijk niet altijd te combineren is, pleiten we voor een nieuwe functie op school: de tablet coördinator. Hij of zij kan de collega's de nodige didactische ondersteuning bieden om tablets te leren gebruiken, terwijl de ICT-coördinator zich om de technische kant bekommerd." Het Stedelijk Onderwijs Antwerpen wil de implementatie van tablets in de scholen bevorderen via ambassadeurs: leraren die een opleiding en vervolgopleiding over omgaan met de tablet en sociale media volgen.

2. MAAK ONLINE INTERACTIE VIA HET HANDBOEK MOGELIJK
Wouter Hustinx: "Handboeken zijn waardevol in zich en hebben hun nut ook al vele jaren bewezen, maar voor gebruik op de tablet moeten ze hun statische karakter verliezen. Laat handboeken meer leven door online interactie tussen auteurs, le-

ren, leerlingen. Voorzie ruimtes voor eigen inbreng van de leraar en de leerlingen in het handboek en zet sociale media in, waarop passages als belangrijk of minder belangrijk gemarkeerd kunnen worden en leerlingen uit verschillende klassen en scholen met elkaar kunnen overleggen over de leerstof."

3. LAAT LEERLINGEN HUN EIGEN TABLET MEEBRENGEN VAN THUIS
Wouter Hustinx: "ICT-evoluties gaan zeer snel waardoor het onmogelijk is om bij elke nieuwe ontwikkeling de infrastructuur en leermaterialen aan te passen. Technologiet die een school vandaag aankoopt, moeten ook op middellange termijn nog bruikbaar zijn. Daarom pleiten we voor een duurzaam tabletbeleid, waarbij de school enkel die apps gebruikt die je op elk besturingssysteem of toestel kan installeren. Een bring-your-own-device-politiek, of leerlingen hun eigen tablet van thuis laten meebrengen, is volgens ons de enige juiste beslissing op schoolniveau. Toch zien we dat slechts enkele scholen dit in de praktijk brengen."

De resultaten van het Limburgse proefproject 'Tablix' bespreken we van tabligebruik in het secundair onderwijs' worden voorgesteld op een studiedag op woensdag 9 oktober van 13 tot 17 uur in de Hogeschool PXL in Hasselt. De studiedag gaat uit van het bring-your-own-device-principe. Info en inschrijvingen: www.klasse.be/tablix

De pedagogische ICT-eel van het Antwerpse stedelijke secundair onderwijs startte met het Educatie en Innovatie Laboratorium (EIL) en Innovatie Lab (ILab). Hier kunnen Antwerpse leraren terecht met vragen rond pedagogische en technische ICT-ondersteuning, begeleiding bij het gebruik van sociale media, ontdekken en uitlezen van nieuwe media in klaspraktijken...

Op de website www.appetijf.org krijg je nog meer tips over tabletgebruik in de klas. Appetijf.be (van Klassecentrum) bundelt alle info en leermateriaal over educatieve apps.

STAPPENPLAN

Nieuw document

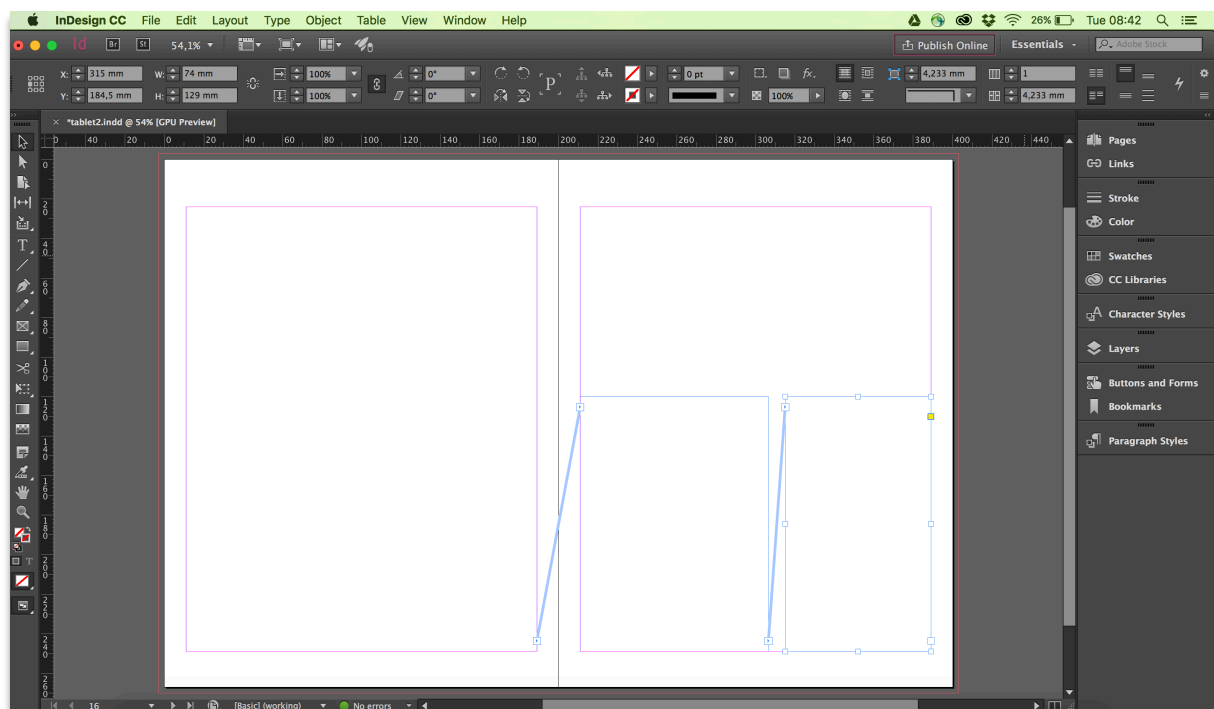
1. Download het bronmateriaal (ID03_ArtikelKlasse) van Leho en bewaar deze op je laptop. Maak hiervoor een goede logische mappenstructuur.
2. Maak een nieuw bestand voor **print**
 - Naamgeving: **ArtikelKlasse**
 - Aantal pagina's: **2**
 - Start paginanummering: **16**
 - Afmetingen: **200mm x 267mm**
 - Facing pages/Pagina's naast elkaar aanvinken
 - Marges:
 - Top/Boven: **24mm**
 - Bottom/Onder: **18mm**
 - Inside/Binnen: **11mm**
 - Outside/Buiten: **11mm**
 - Bleed/Afloop: **3mm**

Layers/Lagen

3. Maak twee lagen aan: een laag voor **tekst** en een laag voor **beeld**

Tekstkaders toevoegen

4. Teken **3** tekstkaders conform het voorbeeld.
5. **Link/Verbind** de 3 tekstkaders met elkaar zodat de tekst mooi van het ene kader doorloopt naar het andere.

Tekst toevoegen

6. Importeer het Word document **tablets.docx** en **verwijder alle opmaak**
7. Dubbelcheck of de tekst over de 3 tekstkaders loopt.

Basic Paragraph/Basisalinea

8. Pas de instellingen van de paragraph style/alineastijl [Basic Paragraph/Basisalinea] aan. In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettertype: **Palatino**
 - Corpgrootte: **9pt**
 - Interlinie: **11pt**

Tip: Soms is het handig om je verborgen tekens (o.a. spaties en enters) weer te geven. Ga hiervoor naar **Type/Tekst > Show hidden characters/Verborgen tekens tonen**.

Bijschrift foto

9. Om later makkelijk het bijschrift bij de foto te kunnen plaatsen, zet je deze al apart. De tekst van het bijschrift kan je vinden op het einde van de eerste pagina. Cut&paste de tekst naar een nieuw tekstkader en parkeer dit tekstkader in het bovenste gedeelte van de tweede pagina.

Object Styles toevoegen

10. Het tekstkader op de eerste pagina is opgedeeld in 3 kolommen. Ook dit ga je bekomen met behulp van stijlen. Maak een eerste objectstijl met logische naam en stel volgende in bij Text Frame General Options/Algemene opties tekstkader:
 - **3 kolommen**
 - Gutter/witruimte: **5mm**
11. Maak een tweede objectstijl met logische naam, maar met **2 kolommen** voor het tweede tekstkader.
12. Pas de objectstijlen toe op de juiste tekstkaders naar het voorbeeld.

Swatch toevoegen

13. Twee kleuren spelen de hoofdrol in deze vormgeving, namelijk zwart en rood. Het zwart is sowieso standaard gedefinieerd in InDesign, enkel het rood moet nog ingesteld worden.
 - CMYK: 15% / 100% / 100% / 0%
 - Geef de swatch/staal een logische naam

Paragraph styles aanmaken

14. De titel "Swipen is het nieuwe leren" ga je een specifieke vormgeving geven met behulp van een nieuwe paragraph style.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettertype: **Source Sans Pro**
 - Lettervariant: **Bold**

- Corpgrootte: **26pt**
 - In het onderdeel Character Color/Tekenkleur stel je de kleur in op **rood**
 - In het onderdeel Span Columns/Meerdere kolommen zorg je ervoor dat de tekst **gespreid wordt** over de drie kolommen heen (zie oefening 1)
 - Geef de paragraph style een logische naam, bijvoorbeeld “H1” of “Heading 1”
15. De volgende nieuwe paragraph style die je zal definiëren, is deze voor de tagline (regel die net onder de titel komt).
- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea”** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea” overnemen.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettervariant: **bold italic**
 - Corpgrootte: **11pt**
 - Interlinie: **18pt**
 - In het onderdeel Span Columns/Meerdere kolommen zorg je ervoor dat de tekst **gespreid wordt** over de **drie kolommen** heen (zie oefening 1)
 - Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst
16. Onder de tagline komt de introductie. Maak hiervoor de paragraph style “introductie” aan.
- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea”** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea” overnemen.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettervariant: **bold**
 - Corpgrootte: **10pt**
 - Interlinie: **13pt**
 - In het onderdeel Span Columns/Meerdere kolommen zorg je ervoor dat de tekst **gespreid wordt** over de **twee kolommen** heen (zie oefening 1)
 - Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst
17. Onder de introductie komen de credits van de journalist en de fotograaf. Maak hiervoor de paragraph style “credits” aan.
- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea”** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl “Basic Paragraph/Basisalinea” overnemen.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettervariant: **italic**
 - Corpgrootte: **9pt**
 - Interlinie: **18pt**
 - In het onderdeel Span Columns/Meerdere kolommen zorg je ervoor dat de tekst **gespreid wordt** over **meerdere kolommen** heen (zie oefening 1)

- In het onderdeel Character Color/Tekenkleur de kleur **zwart** kiezen met een **tint van 60%**
- Tussen de inleiding en de eigenlijke tekst mag er wat meer witruimte toegevoegd worden. In het onderdeel Indents and Spacing/Inspringingen en witruimtes stel je bij **Space After/Ruimte na 10mm** in. Op die manier voegt InDesign na deze paragraph style altijd 10mm witruimte toe.
- Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst

18. Het ontwerp bevat een aantal subtitels. Hiervoor zal je een paragraph style opmaken. Je maakt dus één keer een paragraph style op en deze kan je meerdere keren hergebruiken. Ook wanneer je achteraf iets zou aanpassen aan die paragraph style worden de wijzigingen overal doorgevoerd. Maak een nieuwe paragraph style "H2" aan.

- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea"** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea" overnemen.
- In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettertype: **Source Sans Pro**
 - Lettervariant: **bold**
 - Case: **all caps**
 - Corpgrootte: **9pt**
 - Interlinie: **11pt**
- In het onderdeel Hyphenation/Woordafbreking vink je **hyphenate/woordafbreking** uit.
- Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst

Column Break/Kolomeinde

19. De tekst loopt nu over de gelinkte tekstkaders door en staat nog niet volledig correct. Het tweede tekstkader zou eigenlijk moeten starten met de titel "Wat raden de onderzoekers scholen en uitgevers aan?" en de derde kolom zou moeten starten met "De resultaten ...". Om dit te bekomen voeg je een **Column Break** toevoegen.

- Ga met je cursor voor de titel in kwestie staan
- **Type/Tekst of Rechtsklik > Insert break character/Afbrekingsteken invoegen > Column break/kolomeinde**

20. Pas eventueel de hoogte van de tekstkaders aan zodat alle tekst zichtbaar wordt.

Verticale uitlijning

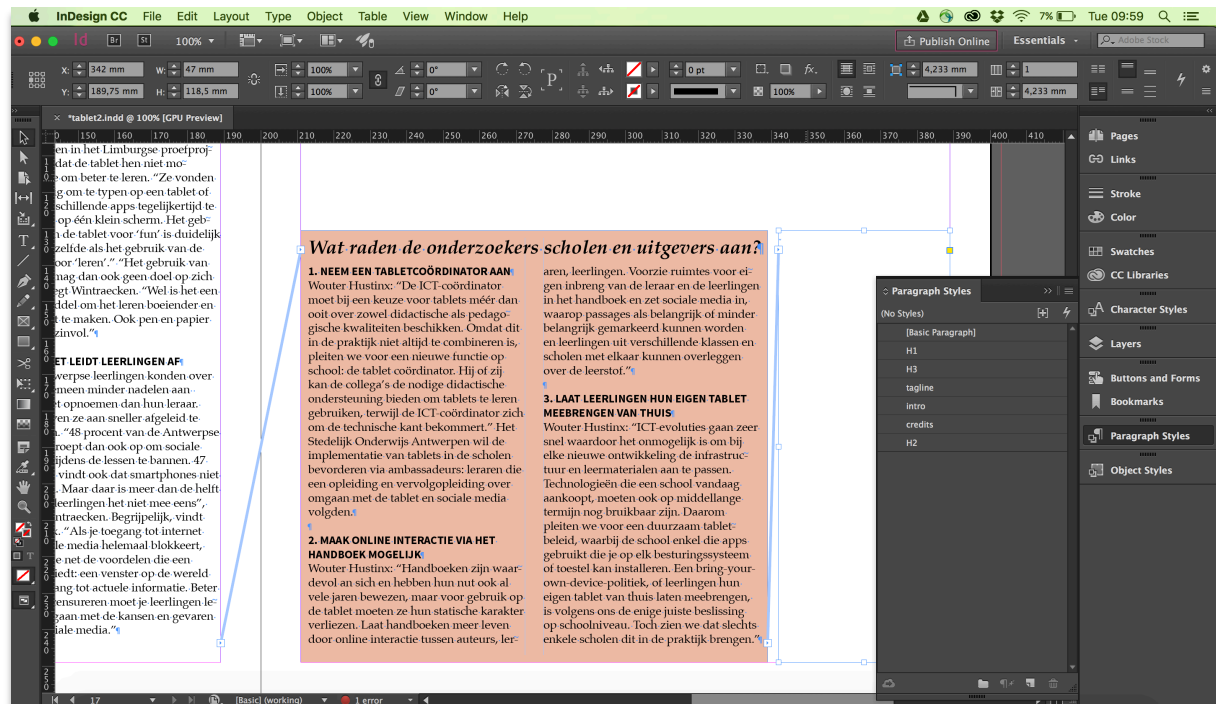
21. De tekst staat in een tekstkader altijd bovenaan uitgelijnd, dit kan ook aanpassen. In dit ontwerp is de tekst van het eerste tekstkader met de onderkant van het tekstkader uitgelijnd. Hiervoor ga je aanpassingen moeten doen in de **Object Style met 3 kolommen** (zie stap 12).
- Dubbelklik daarvoor op deze Object Style
 - In het onderdeel Text Frame General Options ga je in het deel **Vertical justification** de uitlijning/align instellen op **Bottom/Onder**.
22. De tekst wordt nu aan de onderkant van het tekstvak uitgelijnd. Je merkt nu wellicht nog extra witruimte in de laatste kolom. Dit komt door de **enters**. Ga naar **Type > Show Hidden Characters** om de verborgen tekens weer te geven en dan kan je deze overbodige enters makkelijk verwijderen.

Rood tekstkader

23. De eerste pagina ziet er al goed uit, tijd om te focussen op de tweede pagina. Op deze tweede pagina heb je 2 tekstkaders. Het eerste tekstkader bestaat uit 2 kolommen (zie stap 13). Je maakt een nieuwe Object Style aan.
- In het onderdeel General/Algemeen wijzig je volgende instellingen:
 - **Based on/gebaseerd op** de stijl met 2 kolommen
 - In het onderdeel Fill/Vulkleur:
 - Color/Kleur: **rood**
 - Tint: **30%**
 - In het onderdeel Text Frame General Options:
 - Inset spacing/Inzetafstand: **2mm**
 - Pas de objectstijl toe op de overeenkomstige tekstkader
24. Voor de titel in het rode tekstkader maak je een nieuwe paragraph style aan met de naam "H3".
- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea"** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea" overnemen.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettervariant: **bold italic**
 - Corpsgrootte: **15pt**
 - Interlinie: **18pt**
 - In het onderdeel Hyphenation/Woordafbreking vink je **hyphenate/woordafbreking** uit.
 - Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst
 - Pas eventueel de breedte van het tekstkader aan. Zorg ervoor dat de titel mooi op één lijn past. Daarna pas je ook de breedte van het laatste tekstkader aan.
25. Pas nu op de ondertitels telkens de reeds eerder gedefinieerde H2 paragraph style toe.

26. Nu valt het op dat onder de h3-titel geen witruimte is. Daarom ga je nog witruimte toevoegen aan de paragraph style "H3".

- In het onderdeel Indents and Spacing/Inspringingen en witruimtes stel je bij **Space After/Ruimte na** op **2mm**.
- Pas vervolgens de hoogte van de beide tekstkaders aan zodat alle tekst van het rode kader precies binnen dit kader valt.

Tekstkader Extra info

27. Het laatste tekstkader bevat wat extra info. Hiervoor ga je de paragraph style "extra info" aanmaken.

- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea"** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea" overnemen.
- In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Corpgrootte: **8pt**
 - Interlinie: **9pt**
- In het onderdeel Character Color/Tekenkleur de kleur **zwart** kiezen met een **tint van 70%**

28. Plaats de tekst in het tekstkader onderaan het kader. Hiervoor maak je een Object Style "extra info" aan. (zie stap 21)

Afbeelding

29. In het bovenste deel van de tweede pagina komt een afbeelding.

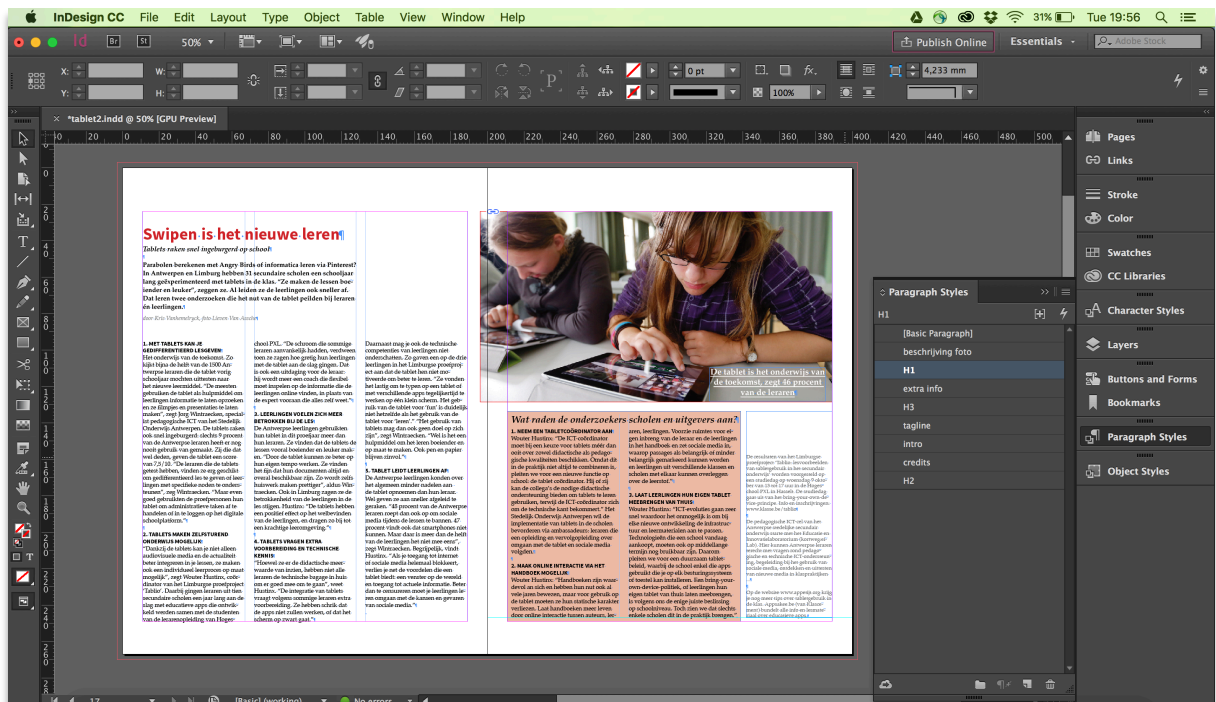
- Teken een afbeeldingskader
- **Importeer tablets.jpeg** vanuit je bronbestanden.
- Schaal en positioneer de afbeelding met behulp van de content grabber zodat jouw resultaat overeenkomt met het eindresultaat.

Beschrijving afbeelding

30. Op de foto komt een korte beschrijving die bij de foto hoort. Hiervoor heb je reeds een tekstkader met de bijhorende tekst (zie stap 11). Dit tekstkader zie je echter niet meer omdat dit achter de foto zit. Via het Layers Panel kan je de **volgorde van de lagen aanpassen**.

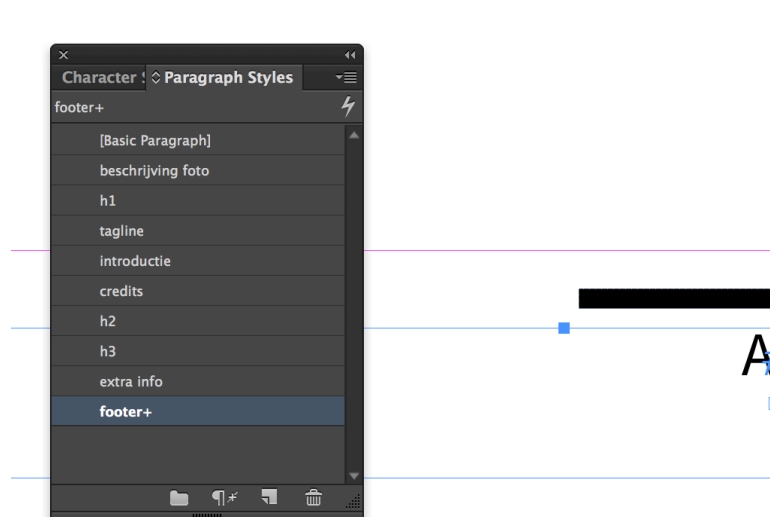
31. Deze tekst ga je ook vormgeven en ook hiervoor maak je een nieuwe paragraph style aan. Geef deze de naam "beschrijving foto".

- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea"** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea" overnemen.
- In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettervariant: **bold**
 - Corpgrootte: **13pt**
 - Interlinie: **16pt**
- In het onderdeel Character Color/Tekenkleur de kleur **paper** kiezen
- In het onderdeel Indents and Spacing/Inspringingen en witruimtes stel je **align/uitlijnen** in op **center/centreren**.
- In het onderdeel Hyphenation/Woordafbreking vink je **hyphenate/woordafbreking** uit.
- In het onderdeel Underline options/Onderstreep opties
 - Underline: **on**
 - Offset: **3pt**
- Pas de alineastijl toe op de overeenkomstige regel tekst en positioneer het tekstkader

Footer toevoegen

32. Om de lay-out te vervolledigen ga je nog de header en de footer toevoegen. Aangezien deze op alle andere pagina's in de lay-out zullen voorkomen maak je deze aan met behulp van een **master page/stramien**. Ga via het Pages/Pagina's Panel naar de A-master/A-stramien en zorg dat deze actief is.
33. Je zal eerst op de linkerbladzijde het paginanummer toevoegen.
- Teken hiervoor een tekstkader.
 - En voeg het paginanummer toe via **Type/Tekst of Rechtsklik > Insert special character/Speciaal teken invoegen > Markers/Markeringen > Current page number/Huidig paginanummer**
34. Maak een nieuwe paragraph style om de paginanummering vorm te geven.
- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisaline"**.
 - In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:
 - Lettertype: Source Sans Pro
35. Boven het paginanummer plaats je een klein zwart balkje.
- Teken met de rectangle tool een balkje met een breedte van **10mm** en een hoogte van **1mm**.
 - De fill/vulling is **zwart** en er is **geen rand**.
 - Positioneer dit boven het paginanummer
36. Nu ga je het balkje en het tekstkader kopiëren en plakken op de rechtse pagina. Positioneer de items zodat ze uitgelijnd staan met de rechtse marge. De inhoud van het tekstkader is nog steeds links uitgelijnd. In principe zouden je hiervoor een aangepaste Paragraph Style kunnen maken, maar het resultaat weegt niet op tegenover de tijd die je hierin zal investeren. Selecteer het tekstkader en zet mbv het optiebalk de alignment op **rechts uitlijnen**. (Je gaat automatisch het plusteken (+) in je paragraph styles zien verschijnen)

Header

37. Nu ga je ook nog de header aan de A-master toevoegen, maar in dit geval enkel op de linkse pagina. Maak hiervoor een tekstkader en een overeenkomstige Paragraph Style "header".

- In het onderdeel General/Algemeen stel je in dat de alineastijl **gebaseerd wordt (based on) op de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea"** daardoor zal de nieuwe stijl de vormgeving van de stijl "Basic Paragraph/Basisalinea" overnemen.

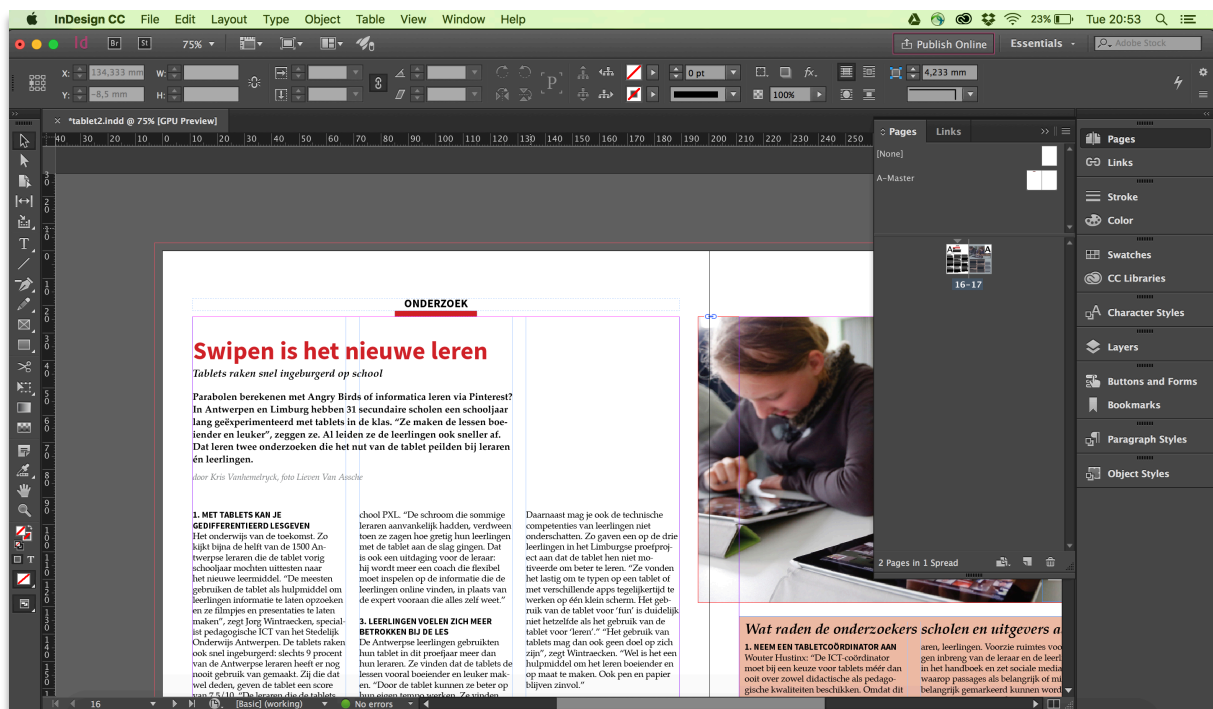
- In het onderdeel Basic Character Formats wijzig je volgende instellingen:

- Lettertype: Source Sans Pro
- Lettervariant: bold
- Corpsgrootte: **12pt**
- Case: all caps

- In het onderdeel Indents and Spacing/Inspringingen en witruimtes stel je **align/uitlijnen** in op **center/centreren**.

38. Teken daaronder een rode balk

- Breedte van **30 mm** en een hoogte van **2 mm**.
- Positioneer dat mooi zodat het gecentreerd staat met de header tekst.

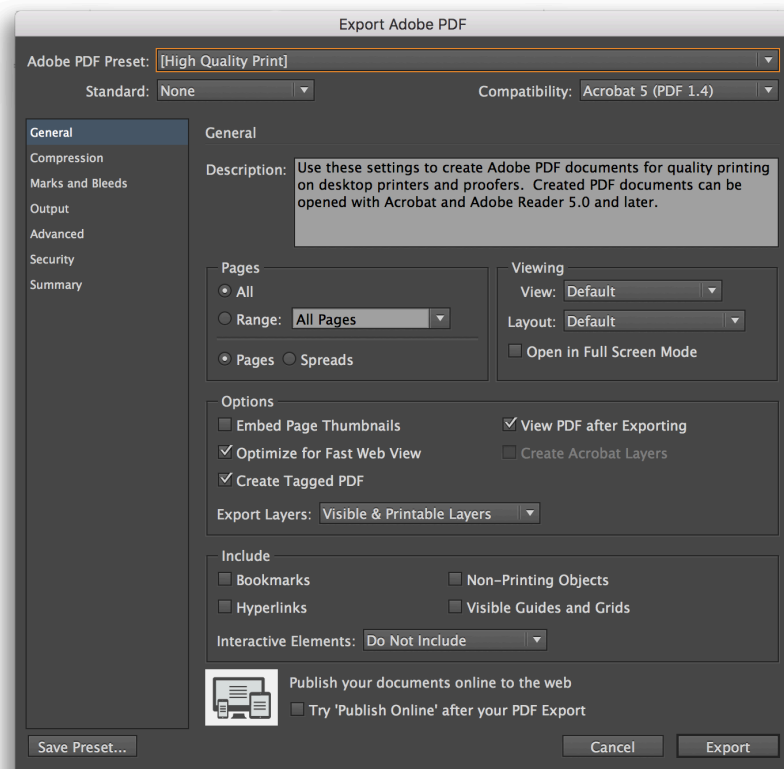
Afwerking

39. Om je ontwerp volledig af te werking zal je in de Paragraph Style "Basic Paragraph/Basisalinea" de taalinstelling nog aanpassen naar Nederlands indien dit nog niet het geval is. Kies hiervoor in het onderdeel **Advanced Character Parameters** bij language/taal voor 'Dutch 2005 reform'. Nu worden woorden gesplitst op basis van de Nederlandse taal.

Exporteren

40. Je ontwerp staat in InDesign op punt en hopelijk heb je deze ook al bewaard als .indd. Als je jouw ontwerp door anderen wil laten bekijken is het beter om het InDesign document te exporteren naar een pdf.

- **File/Bestand > Export/Exporteren** of **Ctrl/Cmd + E**
- Kies **pdf** voor **print/afdrukken**
- Print pdf gebruik je als je het document willen afdrukken of naar de drukker willen sturen. Je krijgt je onderstaand dialoogvenster te zien.

- Hanteer volgende instellingen:
 - Bij General/Algemeen **Spreads** en **View PDF after Exporting** aanvinken
 - Bij **Marks and Bleed/Markeringen en afloopgebied** vink je print marks/printmarkeringen alles aan behalve bleed marks/afloopgebiedsnijlijnen en vink use document bleed settings/afloopgebied aan.
- Exporteren